

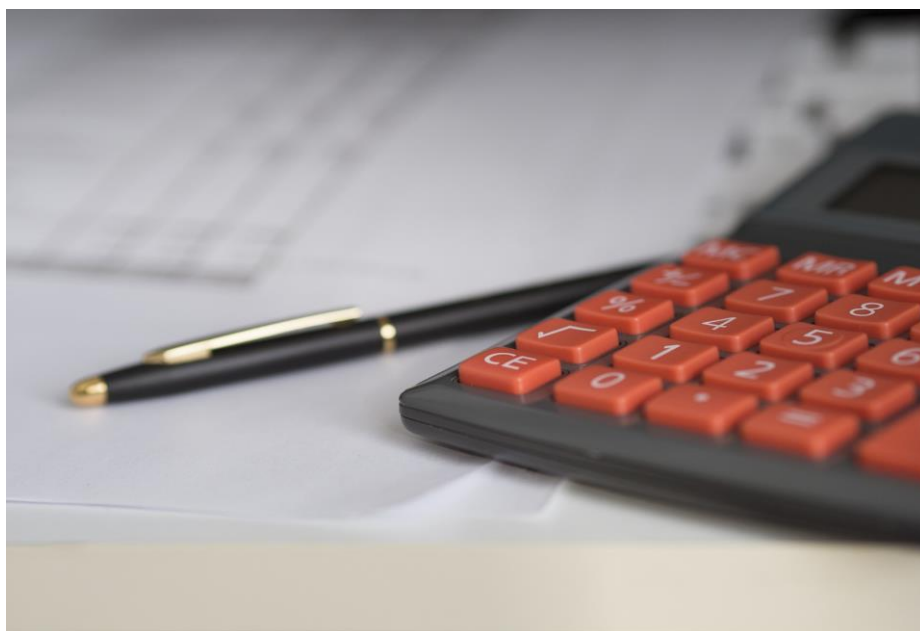

асоциация на банките в България

ИКОНОМИКАТА И БАНКОВИЯТ СЕКТОР НА БЪЛГАРИЯ

ПЪРВОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2023 г.

СОФИЯ

ОСНОВНИ АКЦЕНТИ

- През четвъртото тримесечие на 2022 г. българската икономика отчита ръст от 2,3% на годишна база с принос на частното потребление и нетния износ
- Инфлацията нараства с 13,4% на годишна база през първото тримесечие на 2023 г.
- В края на март 2023 г. безработицата достига ниво от 3,7%
- Бюджетният дефицит е 0,4% от прогнозния БВП към края на март 2023 г.
- В края на първото тримесечие на 2023 г. активите на банковата система нарастват с 14,3% на годишна база до 160,62 млрд. лв. (94,9% от прогнозния БВП)
- За първото тримесечие на 2023 г. банковият сектор отчита нетна печалба в размер на 784,4 млн. лв.
- Влияние върху финансовия резултат на банковата система оказват продължаващия ръст на кредитите във всички бизнес сегменти, разширяващия се нетен лихвен доход и все още задържащите се ниски нива на лихвените проценти по депозитите
- През първото тримесечие на 2023 г. растежът на кредитите остава висок както за домакинствата, така и за фирмите, като продължава да намалява делът на необслужваните кредити
- Към края на първото тримесечие на 2023 г. се наблюдава увеличение на лихвените проценти по новодоговорените кредити и депозити за фирмите в левове и в евро.

СЪДЪРЖАНИЕ

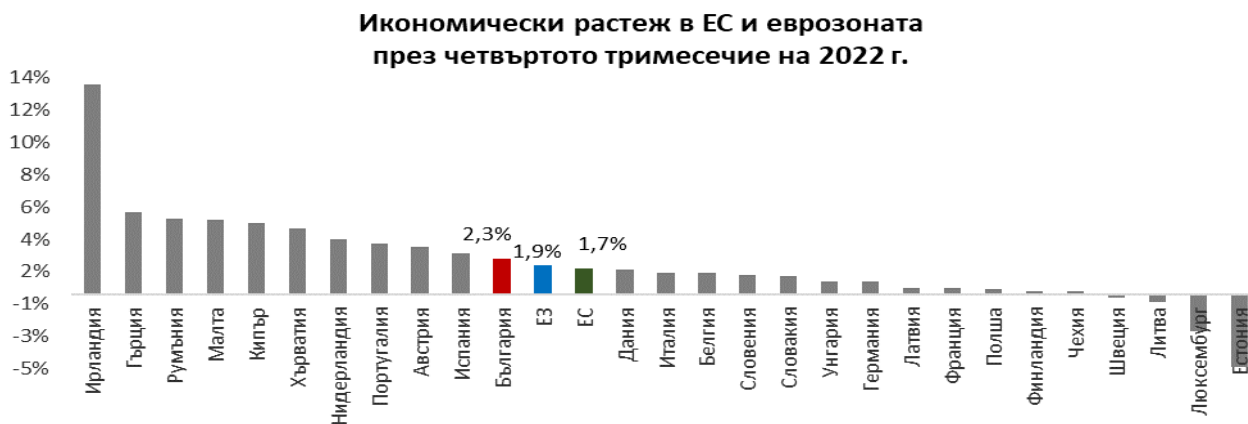
I. Икономиката на България	4
1. Икономически растеж.....	4
2. Инфлация.....	7
3. Пазар на труда.....	9
4. Държавен сектор	10
5. Капиталов пазар	11
II. Банковият сектор на България	13
1. Счетоводен баланс (Отчет за финансовото състояние).....	13
1.1. Активи.....	13
1.2. Пасиви	14
1.3. Собствен капитал	14
2. Отчет за приходите и разходите	14
2.1. Нетна печалба	14
2.2. Нетен лихвен доход	15
2.3. Нетен доход от такси и комисиони.....	16
2.4. Оперативни разходи и обезценки	16
3. Финансови показатели	18
3.1. Ликвидност	18
3.2. Капиталова адекватност	18
3.3. Рентабилност.....	20
4. Кредити и депозити	22
4.1. Кредити и депозити на домакинства	25
4.2. Кредити и депозити на нефинансови предприятия	25
5. Лихвени проценти.....	26
5.1. Лихвени проценти по депозити.....	26
5.2. Лихвени проценти по кредити.....	27

I. Икономиката на България

Икономически растеж

През четвъртото тримесечие на 2022 г. БВП на България нараства със 2,3% на годишна база, записвайки по-нисък растеж спрямо предходното тримесечие, когато е отчетен растеж от 3,3%. По предварителни сезонно и календарно изгладени данни на Евростат темпът на растеж на българската икономика остава малко над средния за ЕС и еврозоната. БВП на Европейския съюз (ЕС) се забавя до 1,7% на годишна база, а на еврозоната – до 1,9%.

Източник: Евростат, сезонно и календарно изгладени данни за БВП

Най-голям принос за растежа на икономическата активност през четвъртото тримесечие на 2022 г. по предварителните данни на Евростат имат частното потребление и нетния износ, докато приносът на компонента бруто образуване на основен капитал е отрицателен.

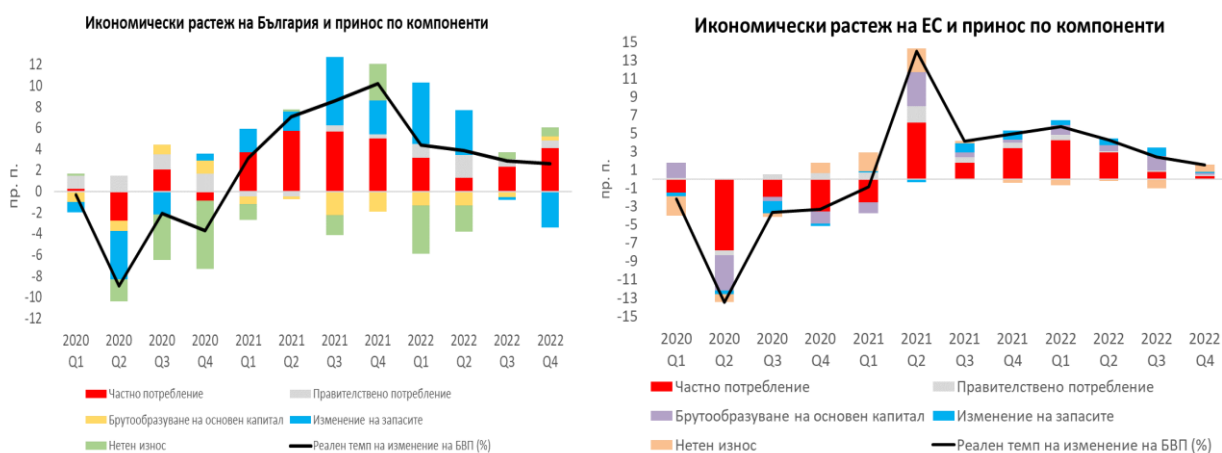
През разглеждания период правителственото потребление се повишава с 4,5% на годишна база и допринася за нарастването на БВП с 0,7 процентни пункта (пр. п.). Частното потребление продължава да расте през четвъртото тримесечие на 2022 г., отчитайки ръст от 6,8% на годишна база спрямо повишението от 4,2% тримесечие по-рано.

През четвъртото тримесечие на 2022 г. бруто образуването на основен капитал бележи нараства с 2,4% на годишна база, следвайки понижението от 3,3% тримесечие по-рано. През разглеждания период приносът на този компонент е положителен и възлиза на 0,3 пр.п. Намалението на запасите води до отрицателен принос от -3,4 пр.п.

в структурата на растежа през четвъртото тримесечие на 2022 г. Нетният износ допринася с 0,9 пр.п. за нарастването на БВП за периода октомври-декември.

Износът на стоки и услуги продължава да увеличава своя темп на нарастване и през четвъртото тримесечие на 2022 г., отбелязвайки повишение от 9,4% на годишна база. За сравнение, отчетеният ръст през третото тримесечие на 2022 г. достига 9,7%. Вносът забавя ръста си до 8,5% на годишна база спрямо регистрираното повишение от 9,2% тримесечие по-рано. През четвъртото тримесечие на 2022 г. търговският дефицит се увеличава и достига - 5,8% от БВП при отчетено равнище от -3,4% от БВП тримесечие по-рано.

Източник: Евростат, собствени изчисления

За сравнение, икономиката на ЕС също забавя темпа си на растеж до 1,6% на годишна база през четвъртото тримесечие на 2022 г. Най-голям принос за растежа на европейската икономика оказва нетният износ, който бележи съществен ръст на годишна база в структурата на БВП.

В своята [Макроикономическа прогноза](#) Българската народна банка (БНБ) предвижда забавяне на икономическия растеж до 1,0% през 2023 г., който ще се определя най-вече от прехода от положителен към отрицателен принос на изменението на запасите в икономиката. Други фактори, които БНБ прогнозира, че ще ограничават нарастването на икономическата активност в страната през 2023 г., са прогнозираното понижаване на правителственото потребление в реално изражение, както и очакваното съществено забавяне на растежа на износа на стоки.

Прогнозите на различни национални и международни финансови организации и институции допускат, че ръстът на икономиката на България ще бъде в границите между 1,0% и 1,9% през 2023 г. Очакванията са за растеж от 2,4% и 3,5% през 2024 г.

Ключови показатели за икономиката на България	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	2023F	2024F	2025F	2026F	
Брутен вътрешен продукт																			
БВП (млн. лв.)	82 646	82 242	84 150	89 600	95 391	102 741	109 964	120 395	120 553	139 012	33 733	39 262	44 960	47 430					
БВП (реален темп на изменение на годишна база, в %)	0,8	-0,6	1	3,4	3	2,8	2,7	4	-4	7,6	4,4	3,9	3,2	2,3					
															БВП (реален темп на изменение на годишна база, в %) - прогнози				
															МФ (пролет 2023 г.)	1,8	3,3	3,2	3
															БНБ (април 2023 г.)	1	3,2	4,1	-
															МВФ (април 2023 г.)	1,4	3,5	-	-
															СБ (април 2023 г.)	1,5	2,8	-	-
															ЕК (май 2023 г.)	1,5	2,4	-	-
															ЕБВР (май 2023 г.)	1,3	2,9	-	-
															ОИСР (март 2023 г.)	1,9	3,2	-	-
Принос по компоненти (процентни пункта):																			
Крайно потребление - общо	0,8	-0,6	1,0	3,4	3,0	2,8	2,7	4,0	-4,4	4,2	5,8	4,5	4,0	5,8					
Частно потребление (на домакинства и НТООД)	3,7	-3,9	1,4	2,8	2,2	2,5	3,7	6,0	-0,4	8,0	5,5	2,1	4,2	5,3					
Крайно потребление на правителството	-1,8	0,7	-0,1	1,8	2,2	4,3	5,3	2,0	8,3	4,0	6,6	11,6	3,8	4,7					
Бруто образуване на основен капитал	1,8	0,5	3,5	2,7	-6,6	3,2	5,4	4,5	0,6	-11,0	-7,4	-11,0	-3,3	1,1					
Износ на стоки и услуги	2,0	9,6	3,1	6,4	8,6	5,8	1,7	4,0	-12,1	9,9	4,8	8,9	9,7	9,0					
Внос на стоки и услуги	5,4	4,3	5,1	4,7	5,2	7,4	5,8	5,2	-5,4	12,2	12,3	12,3	9,2	9,3					
Търговско салдо/БВП (в %)	-9,5	-7,0	-6,5	-5,7	-2	-1,5	-4,8	-4,7	-3,1	-4,1	-1,1	-1,9	-3,4	-5,8					
Преки чуждестранни инвестиции в България (млн. евро)	1320,9	1383,7	347,4	2000,9	939,8	1605,6	967,5	1639,4	2975,6	1205,4	1330,7	781,0	1512,3	2378,7					
Преки чуждестранни инвестиции в България/БВП (в %)	3,1	3,3	0,8	4,4	1,9	3,1	1,7	2,7	4,8	1,7	1,6	0,9	1,8	2,8					
Хармонизиран индекс на потребителските цени (ХИПЦ)																			
(Годишен темп на изменение, средно за периода)	2,4	0,4	-1,6	-1,1	-1,3	1,2	2,6	2,5	1,2	2,8	8,9	13,4	15,2	14,5					

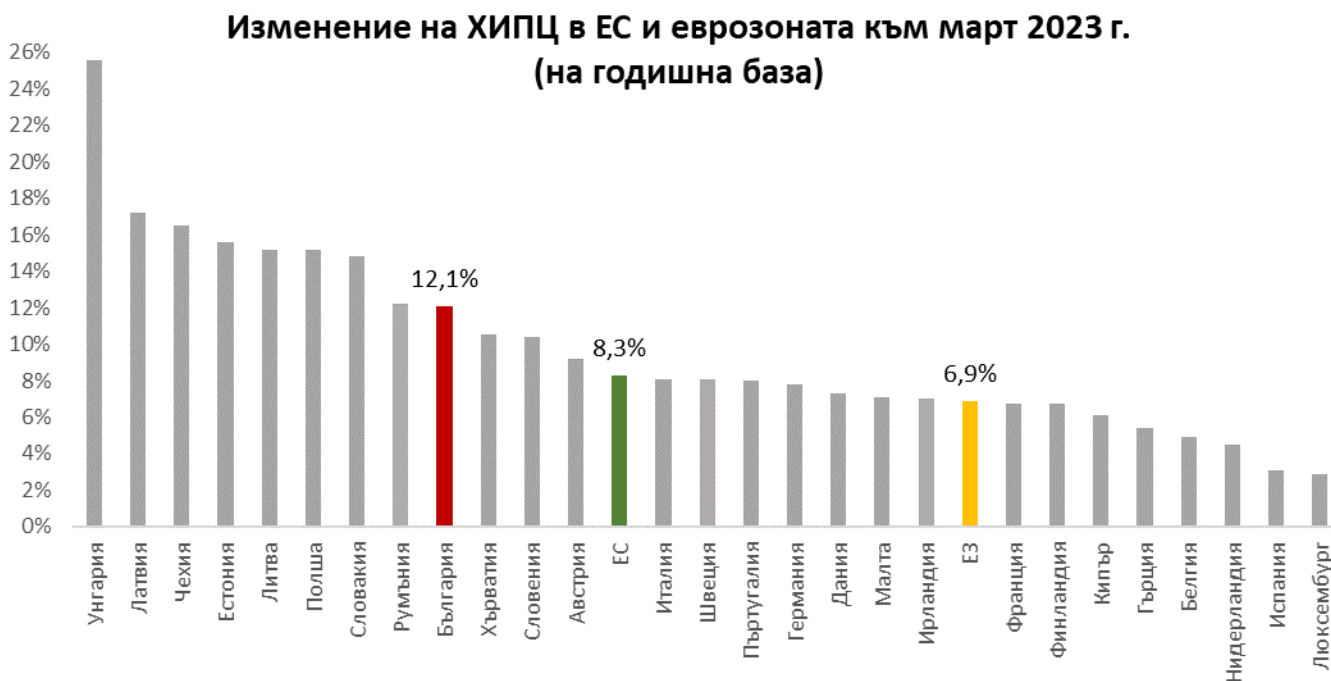
Източник: НСИ, Евростат, БНБ
 Прогнози: БНБ, МФ, МВФ, СБ, ЕК, ЕБВР, ОИСР

Инфлация

През първото тримесечие на 2023 г. хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ) отчита леко забавяне и средно за периода достига 13,4% на годишна база спрямо ръст от 14,5%, отчетен през предходното тримесечие. По данни на Евростат инфлацията в България достига 12,1% на годишна база в края на март 2023 г., оставайки над средното ниво за ЕС от 8,3% и 6,9% за еврозоната.

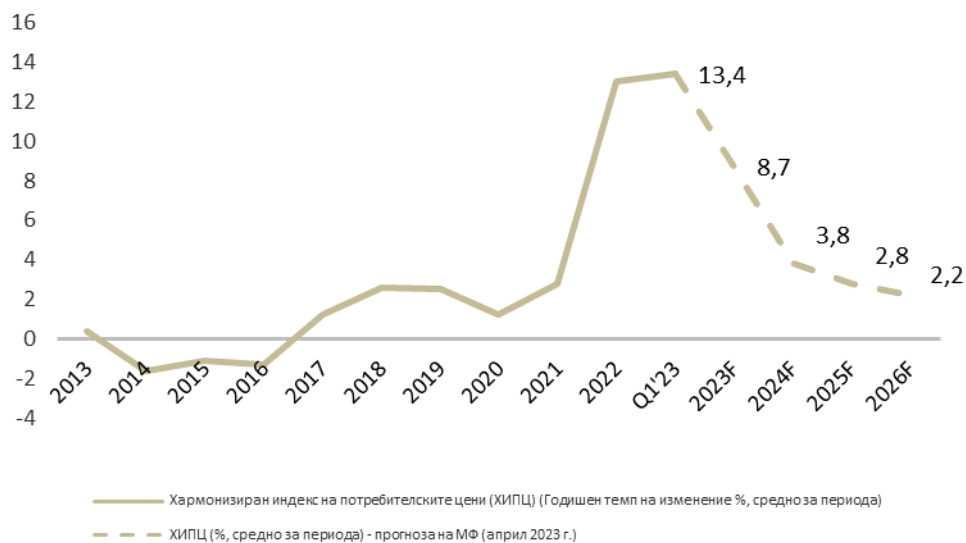
В своята [Макроикономическа прогноза БНБ](#) прогнозира годишната инфлация да се забави до 5,6% през 2023 г. при допускания за поевтиняване на енергийните продукти. Прогнозата на БНБ сочи още, че средногодишната инфлация да бъде 8,8%, като се очаква нарастването на разходите за труд на единица продукция да продължи да бъде силен проинфлационен фактор. БНБ очаква инфлацията да се забави до 3,4% в края на 2024 г., следвайки низходяща динамика на цените на храните и енергийните суровини на международните пазари.

Източник: Евростат

Годишен темп на изменение на ХИПЦ

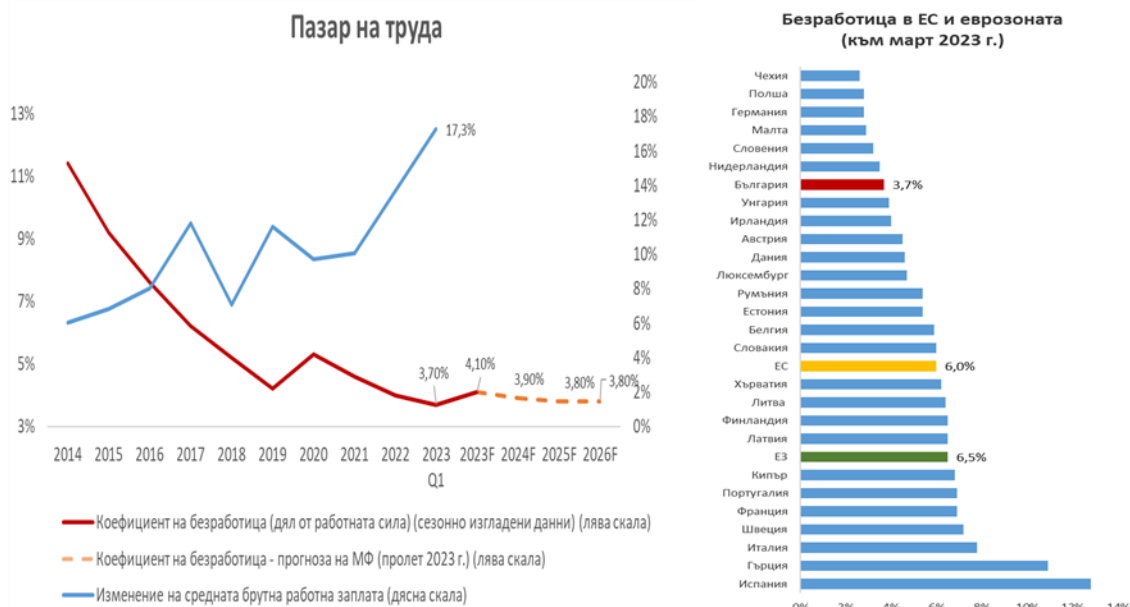
Източник: Евростат, МФ

Пазар на труда

През март 2023 г. безработицата в България, измерена като дял на безработните лица от работната сила, намалява до 3,7% в сравнение с края на четвъртото тримесечие на 2022 г. Безработицата в страната е по-ниска от средната за ЕС, като България се нарежда на седмо място сред държавите-членки на ЕС с най-ниска безработица през март 2023 г. В края на първото тримесечие на 2023 г. броят на безработните в България намалява спрямо предходното тримесечие и възлиза на 123 хил. души. За сравнение, броят на безработните лица в края на първото тримесечие на 2022 г. достига 149 хил. души.

През март 2023 г. младежката безработица в България (безработни лица под 25-годишна възраст) достига 9,3%, като намалява спрямо нивото от 11,2%, регистрирано в края на декември 2022 г. В същото време, равнището на младежка безработица в ЕС е 14,3%, като най-голям е дялът на безработните младежи в Испания, Гърция и Италия.

Източник: Евростат, МФ, НСИ

Ключови показатели за икономиката на България											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	март 2023
Пазар на труда											
Коефициент на безработица (дял от работната сила) (сезонно изгладени данни)	13	11,4	9,2	7,6	6,2	5,2	4,2	5,1	4,8	4	3,7
Заети лица (15 и повече години) (хил. души)	2 934,9	2 981,4	3 031,9	3 016,8	3 150,3	3 152,7	3 233,1	3 121,7	3 076,5	3 197,1	-
Заети в сектор "Финанси и застрахователни дейности" (хил. души), от които:											
Заети в банковия сектор	32,756	31,715	30,657	30,352	30,07	29,9	28,2	27,4	26,8	-	-
Средна месечна брутна работна заплата в сектор "Финанси и застрахователни дейности"	1 508	1 578	1 608	1 709	1 788	1 904	2 074	2 191	2 300	2 852	2 972

Източник: Евростат, МФ, НСИ, ЕЦБ

Държавен сектор

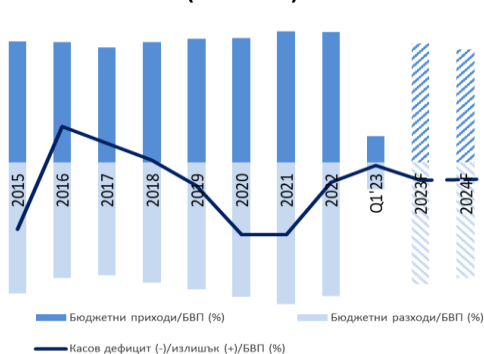
По предварителни данни на МФ в края на март 2023 г. държавният бюджет е с дефицит в размер на 690 млн. лв. (0,4% от прогнозния БВП).

Постъпилите приходи и помощи по консолидираната фискална програма (КФП) за периода януари - март 2023г. са в размер на 14, 692 млрд. лв. (8% от прогнозния БВП). Постъпленията през първото тримесечие на 2023 г. нарастват с 2,308 млрд. лв. спрямо същия период на миналата година.

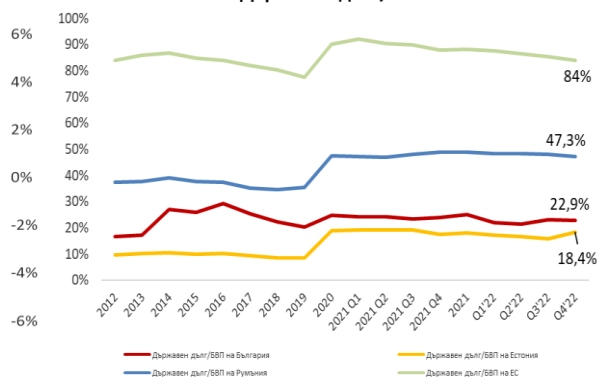
През първото тримесечие на 2023 г. разходите по КФП (вкл. вноската на България в бюджета на ЕС) възлизат на 14,899 млрд. лв. (8,1% от прогнозния БВП). За сравнение, разходите по КФП нарастват с 2,810 млрд. лева спрямо същия период през миналата година.

Размерът на фискалния резерв към 31 март 2023 г. е 12,6 млрд. лв

Бюджетни приходи, разходи и салдо
(% от БВП)

Държавен дълг/БВП

Източник: МФ, Евростат

В края на четвърто тримесечие делът на консолидирания държавен дълг на България спрямо БВП достига 22,9%. Нивото на този показател е под средното за ЕС, което възлиза на 84,0%.

Дългосрочният лихвен процент за оценка на степента на конвергенция се запазва на ниво от 1,85% в края на декември 2022 г. За сравнение, стойността на този показател в Румъния е 7,17%, в Полша – 6,61%, в Унгария е 8,63%, в Чехия – 4,71%. Дългосрочният лихвен процент за оценка на степента на конвергенция в България се запазва най-нисък в сравнение с нивата на държавите от региона на ЦИЕ, които са извън еврозоната, но са членки на ЕС.

Капиталов пазар

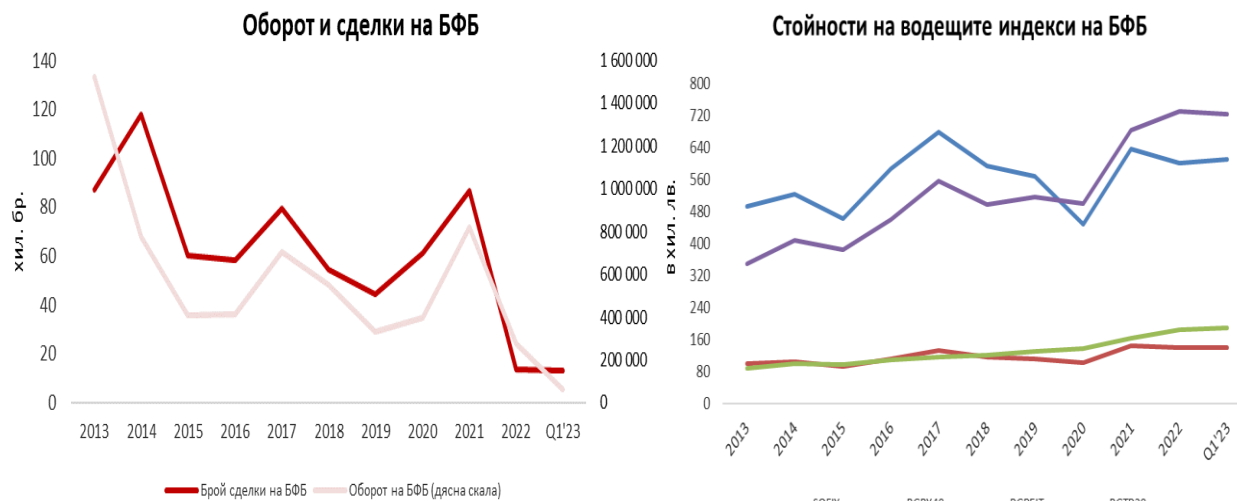
Основните индекси на Българска фондова борса (БФБ) завършват първото тримесечие на 2023 г., както следва: водещият индекс на БФБ SOFIX записва понижение от 2,5% спрямо същия период на миналата година, BGBX40 губи 3,5% от стойността си, индекс BGTR30 също губи 1,5% от стойността си, докато индексът на дружествата със специална инвестиционна цел BGREIT се повишава със 7,4%.

През първото тримесечие на 2023 г. SOFIX се нарежда сред най-слабо представящите се индекси на борсите в региона на ЦИЕ с повишение от 1,55% на тримесечна база.

Към 31 март 2023 г. пазарната капитализация на БФБ (Основен пазар BSE и Алтернативен пазар BaSE) се повишава с 0,2% на тримесечна база до 29,92 млрд. лв. (16,2% от прогнозния БВП).

В периода януари - март 2023 г. оборотът на БФБ спада със 76,7% на тримесечна база до 63,893 млн. лв. На годишна база е отчетен спад от 71%. През първото тримесечие на 2023 г. броят на сключените сделки на БФБ (13 216 броя) се понижава с 2,6% на тримесечна и с 51,2% на годишна база.

През разглеждания период банките, членове на БФБ, формират 7,01% от оборота и 5,52% от общия брой сключени сделки на регулиран пазар (на принципа на двойно отчитане). За сравнение, през четвъртото тримесечие на 2022 г. делът на сключените сделки се равнява на 4,17%, което представлява 8,3% от оборота на регулиран пазар.

Източник: БФБ, собствени изчисления

№	Държава	Индекс	31 дек 2022 г.	31 март 2023 г.	Изменение през първото тримесечие на 2023 г.
1	Словения	SBITOP	1 046,13	1 201,12	14,82%
2	Русия	MOEX	2 154,12	2 450,67	13,77%
3	Гърция	ASE	929,79	1 054,59	13,42%
4	Хърватия	CROBEX	1 979,88	2 237,43	13,01%
5	Чехия	PX	1 201,73	1 352,46	12,54%
6	Румъния	BET	11 663,53	12 111,50	3,84%
7	Северна Македония	MBI 10	5 652,33	5 843,35	3,38%
8	Сърбия	BELEX	1 739,86	1 798,01	3,34%
9	Полша	WIG	57 462,68	58 608,76	1,99%
10	България	SOFIX	601,49	610,79	1,55%
11	Унгария	BUX	43 793,76	42 318,34	-3,37%
12	Словакия	SAX	334,74	317,24	-5,23%
13	Турция	XU 100	5 509,16	4 812,93	-12,64%

Ключови показатели за капиталовия пазар в България												
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Q1'23
Капиталов пазар												
Пазарна капитализация/БВП	12,0%	12,2%	11,6%	9,6%	10,2%	24,2%	24,3%	23,2%	23,6%	23,2%	18,50%	16,22%
SOFIX	345,46	491,52	522,1	460,9	586,43	677,45	594,46	568,14	447,53	635,68	601,49	610,79
BGBX40	125,11	100	104,61	92,82	111,3	132	115,91	111,83	101,38	143,68	139,28	140,23
BGREIT	79,62	88,66	98,75	97,03	108,11	116,1	121,07	130,03	137,69	163,98	183,17	187,97
BGTR30	257,87	349,03	407,5	383,82	459,19	555,98	496,14	516,28	499,17	682,96	731,20	723,66
Оборот на БФБ (хил. лв.)	864 038	1 522 000	774 900	410 800	416 003	705 851	550 041	333 574	397 500	818 964	273 852	63 893
Брой сделки на БФБ	68 855	87 069	118 074	60 047	58 442	79 629	54 341	44 167	61 173	86 863	13 564	13 216

Източник: БФБ, Bloomberg, собствени изчисления

II. Банковият сектор на България

В своето тримесечно издание [Банките в България](#) БНБ посочва, че през четвъртото тримесечие на 2022 г. банковият сектор продължава да осъществява дейността си в условията на висока инфлация и значителна несигурност. В периода октомври – декември 2022 г. активността на кредитния пазар остава висока във всички негови сегменти, като условия за бързите темпове на кредитен растеж създават силно отрицателните стойности на реалните лихвени проценти през периода и високото ниво на капиталова адекватност и ликвидност в банковата система.

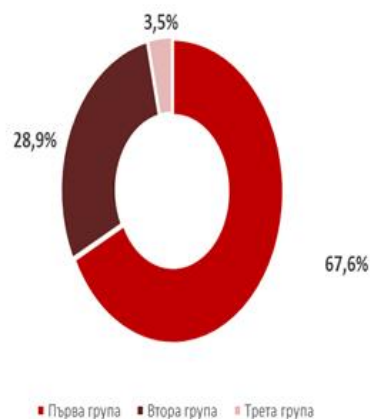
Счетоводен баланс (Отчет за финансовото състояние)

Активи

В края на първото тримесечие на 2023 г. общите активи на банковия сектор достигат 160,62 млрд. лв. (94,9% от прогнозния БВП), като отбелязват ръст от 14,3% на годишна база.

Пазарен дял по размер на активи в края на Q1 2023 г.

Източник: БНБ, МФ, собствени изчисления

В края на първото тримесечие на 2023 г. пазарният дял на петте най-големи банки по размер на активите достига 67,6%, отбелязвайки слаб ръст спрямо отчетените 67,2% тримесечие по-рано. Пазарният дял на банките от втора група се понижава леко от 29,4% до 28,9%. Делът на активите на клоновете на чуждестранни банки е 3,5%.

Към 31 март 2023 г. 61,1% от активите на банковата система са под формата на кредити и аванси, които възлизат на 98,2 млрд. лв. Паричните средства, които се равняват на 32,7 млрд. лв., формират 20,4% от активите, а делът на портфейлите с

ценни книжа достига 14,4% (23,1 млрд.лв.). За сравнение, в края на четвъртото тримесечие на 2022 г. делът на кредитите и вземанията достига 59,6%, на паричните средства – 20,9%, а на портфейлите с ценни книжа – 15,2%.

Пасиви

Общата сума на пасивите на банковата система възлиза на 143,2 млрд. лв., като нараства с 15,6% на годишна база. Делът на пасивите на банките от първа група достига 67,1% (92,7 млрд. лв.) от общия размер на пасивите на банковата система, на втора група – 29,2% (40,9 млрд. лв.), трета група - 3,8% (5,4 млрд. лв.)

Депозитите на банковата система формират 96,0% от общата сума на пасивите (без капитала). От статията „Депозити“ в отчета за финансовото състояние на системата става ясно, че тяхната стойност се повишава с 14,9% на годишна база до 137,51 млрд. лв.

Делът на статия „Провизии“, към която спадат неуредени правни въпроси и данъчни съдебни дела, кредитни ангажименти и гаранции, пенсии и други се равнява на 0,3%, като техният абсолютен размер е 414,87 млн. лв. Делът на статиите „Финансови пасиви, държани за търгуване“ и „Други пасиви“ е съответно 0,2% и 1%.

Собствен капитал

През първото тримесечие на 2023 г. собственият капитал на банковата система нараства с 159,04 млн. лв. или с 0,9% на тримесечна база, достигайки 17,44 млрд. лв. Към края на март 2023 г. стойността на собствения капитал е с 4,4% по-висока спрямо същия период на предходната година. Нивото на собствения капитал на банките от първа група възлиза на 11,69 млрд. лв., а на втора група на 5,48 млрд. лв.

Отчет за приходите и разходите

Нетна печалба

Към края на първото тримесечие на 2023 г. нетната печалба на банковия сектор достига 784,4 млн. лв., отбелязвайки ръст от 37,9% на годишна база. В абсолютна стойност реализираната от банковата система печалба нараства с 215,5 млн. лв. спрямо предходната година, когато е отчетена нетна печалба в размер на 568,9 млн. лв.

Влияние върху финансовия резултат на банковата система оказват продължаващия ръст на кредитите във всички бизнес сегменти, разширяващия се нетен лихвен доход и все още задържащите се ниски нива на лихвените проценти по депозитите.

Източник: БНБ, собствени изчисления

Банките от първа група формират 71,3% от нетната печалба, отчетената от сектора към края на първото тримесечие на 2023 г., тези от втора група – 24,8%, а банките от трета група – 3,9%. За сравнение, в края на четвъртото тримесечие на 2022 г. петте най-големи банки по размер на активите формират 70,8% от положителния финансов резултат след данъци, банките от втора група – 25,7%, а банките от трета група – 3,5%.

Нетен лихвен доход

Към края на първото тримесечие на 2023 г. размерът на нетния общ оперативен доход на банковата система се равнява на 1,662 млрд. лв., нараствайки с 25,5% на годишна база (от 1,324 млрд. лв. към края на 31 март 2022 г.).

Нетният лихвен доход на банките се повишава със 47,8% на годишна база (344,8 млн. лв.) и към края на март 2023 г. възлиза на 1,066 млрд. лв.

Нивото на нетния лихвен доход се формира от разликата между приходите от лихви и разходите за лихви. Към 31 март 2023 г. приходите от лихви се покачват с 63,0% на годишна база до 1,307 млрд. лв. Разходите за лихви възлизат на 240,6 млн. лв., като те нарастват значително с 200% на годишна основа.

В своето тримесечно издание [Банките в България](#) БНБ посочва, че макар в непосредствен план бързото нарастване на кредитните обеми да се отразява положително върху доходността на банковия сектор, продължителните периоди на висок кредитен растеж създават предпоставки за увеличение на задлъжнялостта и акумулиране на кредитен риск в баланса на банковата система. През четвъртото тримесечие на 2022 г. се запазват високите обеми новоотпуснати кредити, обезпечени с жилищни недвижими имоти. Параметрите по отношение на рисковия апетит, степента на обезпеченост и задлъжнялостта на кредитополучателите остават като цяло непроменени, макар да е налице плавно увеличение на средния размер и матуритета на новоотпуснатите кредити.

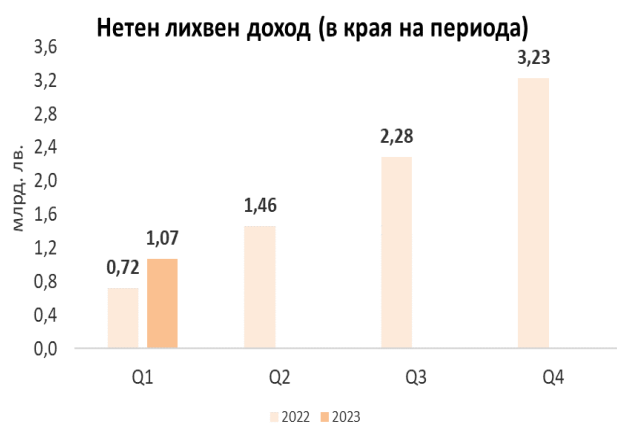
През първото тримесечие на 2023 г. нетният лихвен доход формира 64,2% от нетния общ оперативен доход на банковата система. По данни на Европейския банков орган (ЕБО) към четвъртото тримесечие на 2022 г. делът на нетния лихвен доход в ЕС/ЕИП възлиза на 57,9% от общия оперативен приход.

Нетен доход от такси и комисиони

В края на първото тримесечие на 2023 г. нетният доход от такси и комисиони отчита ръст от 7,1% на годишна база, като достига стойност от 355 млн. лв.

В края на март 2023 г. приходите от такси и комисиони нарастват с 12,0% на годишна база и възлизат на 448,7 млн. лв. Разходите за такси и комисиони отбелязват ръст от 36,2% на годишна база, като достигат 93,4 млн. лв. в края на първото тримесечие на 2023 г.

Нетният доход от такси и комисиони формира 21,4% от нетния общ оперативен доход на банковата система към края на март 2023 г. По данни на ЕБО този показател достига 30,6% от нетния общ оперативен доход за банките от ЕС/ЕИП към четвъртото тримесечие на 2022 г.

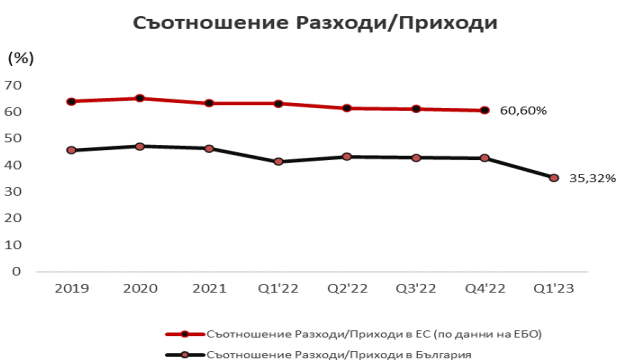
Източник: БНБ, собствени изчисления

Оперативни разходи и обезценки

В края на първото тримесечие на 2023 г. административните разходи, към които се причисляват разходите за персонал, нарастват с 6,3% (30,2 млн.лв. в абсолютна стойност) спрямо същия период на 2022 г., достигайки размер от 508,7 млн. лв. Общите оперативни разходи (административните разходи и амортизацията) се повишават с 7,3% на годишна база и достигат 587,1 млн. лв. Разходите за обезценка на нефинансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, намаляват спрямо същия период през миналата година с 14,5%, достигайки 86,1 млн. лева към края на март 2023 г. (при размер от 100,7 млн. лева към края на март 2022 г.).

Съотношението Разходи/Приходи за банковата система възлиза на 35,3% към края на първото тримесечие на 2023 г., отбелязвайки сериозен спад спрямо нивото си от 42,7% към края на предходното тримесечие. По данни на ЕБО към края на четвъртото тримесечие на 2022 г. съотношението Разходи/Приходи в ЕС/ЕИП възлиза на 60,6%.

Източник: БНБ, собствени изчисления

Финансови показатели

Ликвидност

По данни на БНБ ликвидният буфер и нетните изходящи ликвидни потоци в края на март 2023 г. възлизат на 49.1 млрд. лв. и 20.6 млрд. лв. Отношението на ликвидно покритие (LCR) е 238,2% при 235,0% в края на декември 2022 г. По данни на ЕЦБ отношението на ликвидно покритие за банките, участващи в Единния надзорен механизъм (SSM), възлиза на 161,0% към на четвъртото тримесечие на 2022 г.

Отношение на ликвидно покритие (LCR)

Източник: БНБ, ЕЦБ

Капиталова адекватност

Капиталовата позиция на банковия сектор се запазва силна, като равнищата на съотношенията на капиталова адекватност остават значително над минималните регулаторни изисквания.

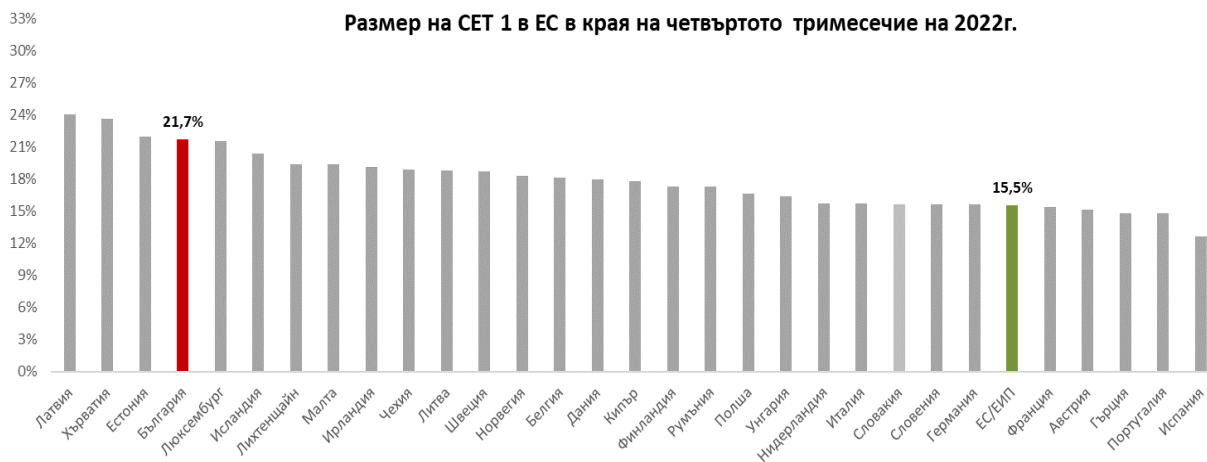
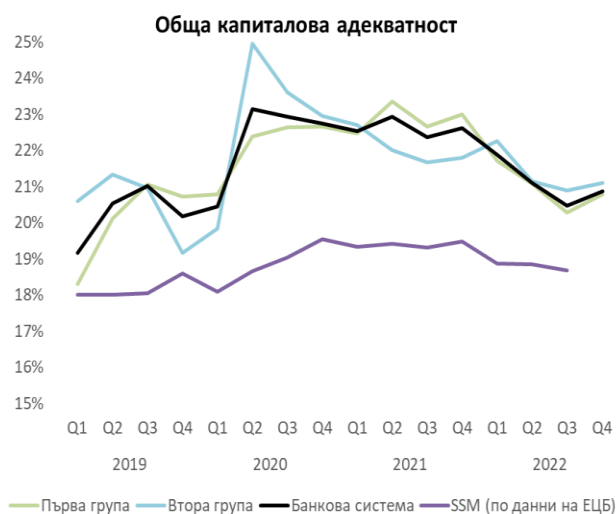
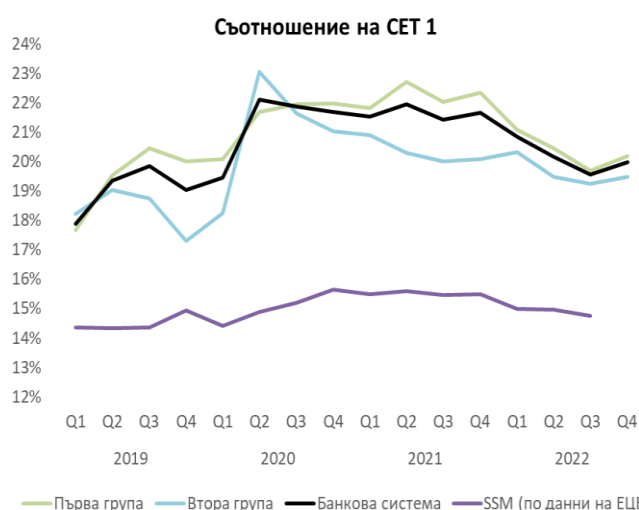
В края на четвъртото тримесечие на 2022 г. съотношението на базовия собствен капитал от първи ред (т.нар. СЕТ 1) за цялата банкова система възлиза на 19,98%, като се повишава леко спрямо 19,56% - равнище, отчетено към края на септември 2022 г. При банките от първа група показателят се повиша до 20,2% от 19,69%, а при втора –

до 19,49% от 19,24%.

На системно ниво съотношението на обща капиталова адекватност се повишава до 20,88% от 20,47%. Към края на четвъртото тримесечие на 2022 г. нивото на съотношението за банките от първа група е 20,78%, а за втора – 21,10% (при 20,29% и 20,88% към края на третото тримесечие на 2022 г.).

Показателите за капиталова адекватност на банките в България са над средните нива за банките, участващи в Единния надзорен механизъм. По данни на ЕЦБ съотношението за СЕТ 1 възлиза на 15,27%, а за общата капиталова адекватност достига 19.26% към края на декември 2022 г.

Източник: EBA Risk Dashboard, Q4 2022

Забележка: Данните за България са на базата на информация, подавана към ЕБО от четири банки, а не се отнасят за цялата банкова система.

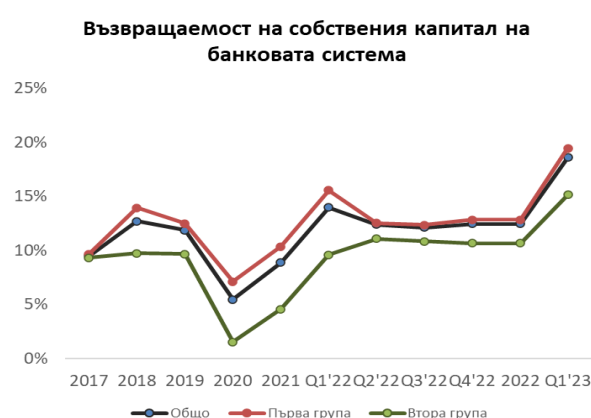
БНБ отбелязва, че през четвъртото тримесечие на 2022 г. обемът на необслужваните експозиции се понижава в резултат на отписвания на кредити за домакинства. В изданието [Банките в България](#) се посочва, че предвид колебанията на енергийните цени, рисковете от проблеми във веригите за доставки и очаквано забавяне на външното търсене способността за обслужване на задълженията може да отслабне, което да доведе до нарастване на необслужваните кредити и на разходите за обезценки. В допълнение, върху финансовото състояние на кредитополучателите се очаква да повлияе протичащият глобален процес на повишение на лихвените проценти, чието пренасяне върху лихвените нива в страната ще се ускори през следващите месеци.

Рентабилност

Към 31 март 2023 г. нивото на възвръщаемост на общите активи (ROA) на българската банкова система достига 2,1% при 1,4% към 31 декември 2022 г. Нивото на показателя за банките от първа група е 2,2%, а за банките от втора група -1,8%. Според последните актуални данни на ЕЦБ към четвъртото тримесечие на 2022 г. средното ниво на ROA за европейските банки е 0,5%.

Възвръщаемостта на собствения капитал (ROE) на цялата банкова система се подобрява до 18,6% към края на първото тримесечие на 2023 г. при 12,5% към края на предходното тримесечие. За банките от първа група равнището на ROE към 31 март 2023 г. е 19,4%, а за втора група – 15,1%.

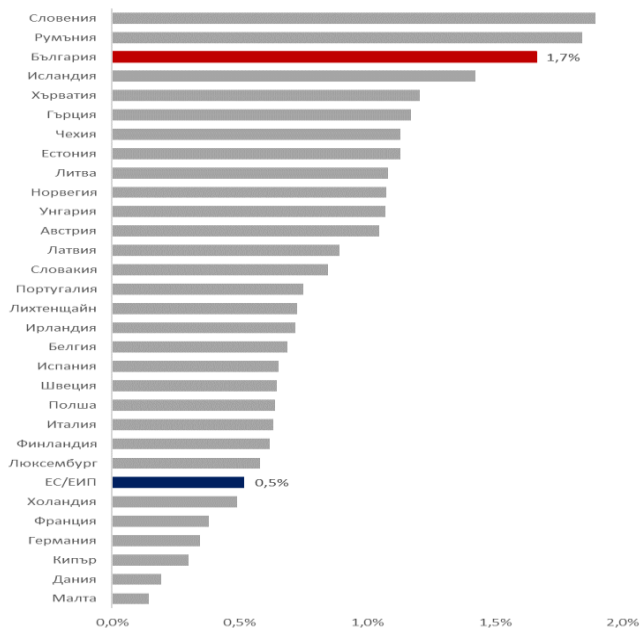
По данни на ЕЦБ средното ниво на ROE на европейските банки възлиза на 8,0% към края на четвъртото тримесечие на 2022 г.

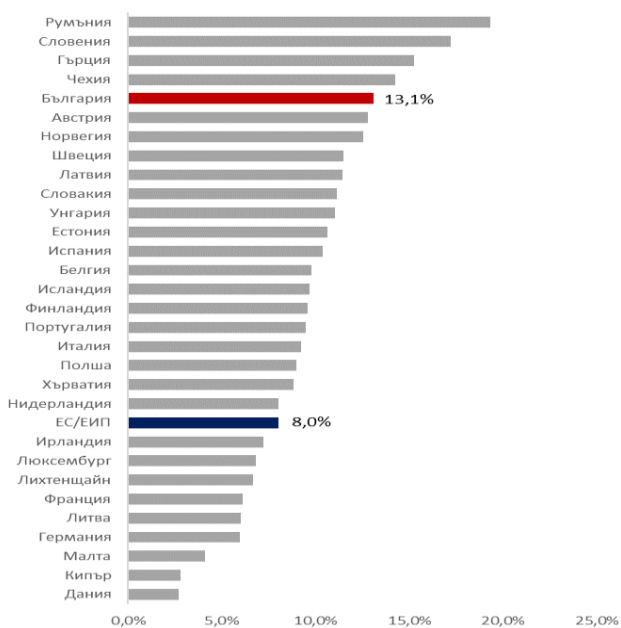
Източник: БНБ, собствени изчисления

ROA на банките в ЕС/ЕИП към края на четвъртото тримесечие на 2022

ROE на банките в ЕС/ЕИП към края на четвъртото тримесечие на 2022 г.

Източник: EBA Risk Dashboard, Q4 2022

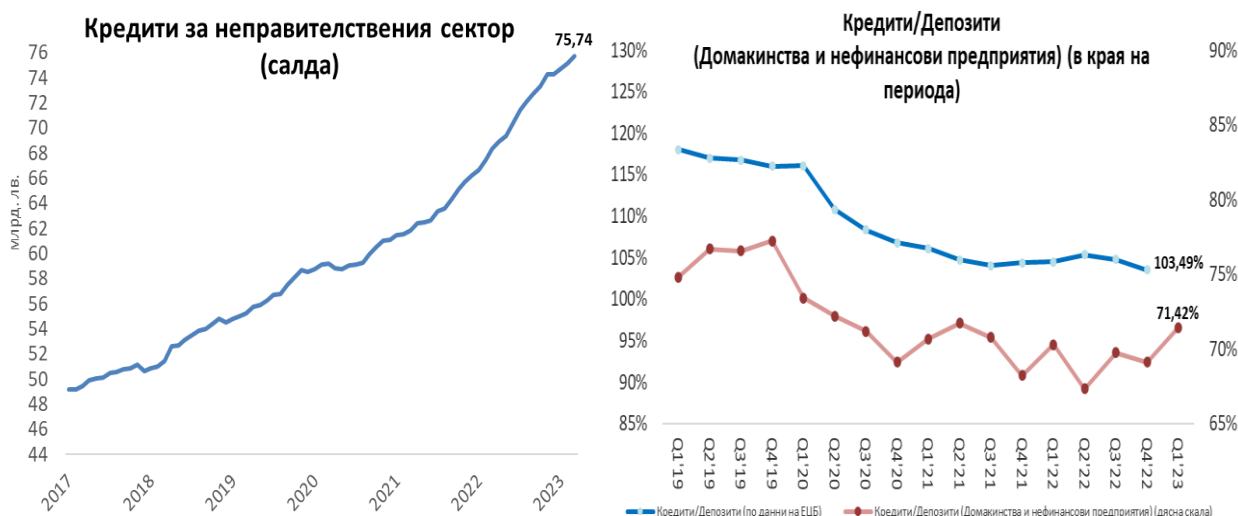
Забележка: Данните за България са на базата на информация, подавана към ЕБО от четири банки, а не се отнасят за цялата банкова система

Кредити и депозити

В своята [Макроикономическа прогноза](#) БНБ прогнозира, очакваното повишаване на лихвените проценти по депозитите и продължаващото нарастване на заплатите ще допринесат за запазване на сравнително висок темп на растеж на депозитите на неправителствения сектор в банковата система през прогнозния хоризонт. Същевременно очакваното забавяне на темпа на увеличение на печалбите на фирмите в секторите, свързани с производство и разпределение на енергийни продукти, ще оказва влияние за забавяне на темпа на нарастване на депозитите на нефинансовите предприятия. Очаква се растежът на кредита за частния сектор да се забави, като за тази динамика ще допринесе прогнозираното повишение на номиналните лихвени проценти по кредитите в съчетание с очакваното постепенно отслабване на инфлационния натиск, слабата инвестиционна активност на фирмите, която не е свързана със съфинансиране и грантове.

В края на март 2023 г. по данни на паричната статистика на БНБ общата сума на кредитите за неправителствения сектор (нефинансови предприятия и домакинства) нараства с 10,8% на годишна база, достигайки 75,74 млрд. лв.

Източник: БНБ, Парична статистика, ЕЦБ, собствени изчисления

Обемът на необслужваните кредити (с просрочие над 90 дни; без централни банки и кредитни институции) намалява от 2,733 млрд. лв., отчетени към края на декември 2022 г., до 2,543 млрд. лв. към края на първото тримесечие на 2023 г. По изчисления на база данни от управление „Банков надзор“ на БНБ делът на необслужваните кредити в общата сума на кредитите спада от 3,18% към декември 2022 г. до 2,88% към края на март 2023 г.

Делът на необслужваните кредити за нефинансовите предприятия се понижава от 3,99% към края на декември 2022 г. до 3,53% към края на първото тримесечие на 2023 г.

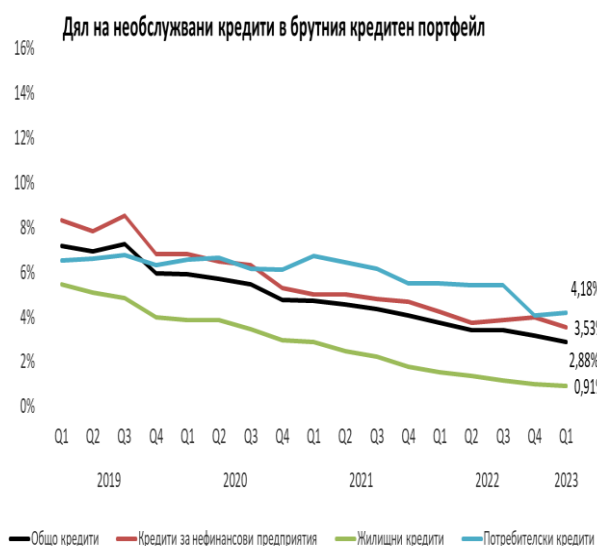
г. Нивото при жилищните кредити се понижава от 1,02% до 0,91%. Делът на необслужваните потребителски кредити се повишава леко от 4,06% към края на декември 2022 г. до 4,18% към края на първото тримесечие на 2023 г.

Необслужваните фирмени кредити спадат до 1,606 млрд. лв. към края на първото тримесечие на 2023 г. от 1,791 млрд. лв., колкото бяха към края на декември 2022 г. В сегмента на жилищните кредити също се наблюдава спад на необслужваните кредити, като към края на първото тримесечие на 2023 г. обемът им достига размер от 173,9 млн. лв. (при 187,2 млн. лв. тримесечие по-рано). Необслужваните потребителски кредити се повишават до 693,8 млн. лв. към края на март 2023 г. от 655,4 млн. лв. към края на декември 2022 г.

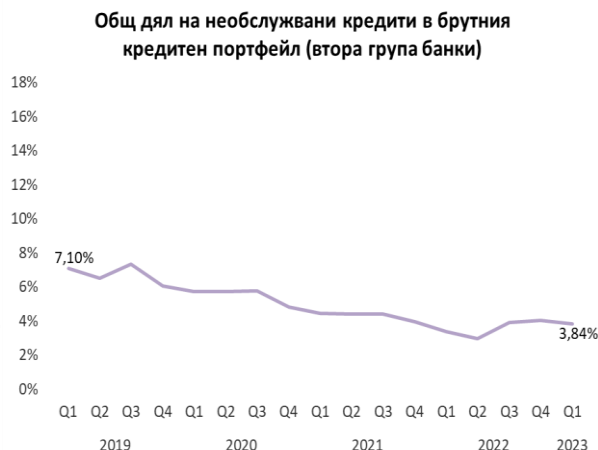
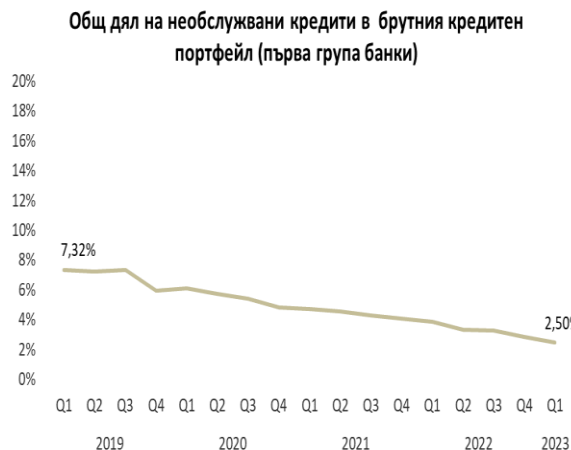
При банките от първа група делът на необслужваните brutни кредити се понижава до 2,50% към края на първото тримесечие на 2023г. от 2,84% към края на последното тримесечие на 2022 г. При банките от втора група съотношението също се понижава до 3,84% от 3,92%, колкото беше към края на декември 2022 г.

Въпреки че нивото на необслужвани кредити е над средното за ЕС, банковата система в България продължава да поддържа по-високата степен на покритие с обезценка на brutните необслужвани кредити в сравнение със средното ниво за страните от ЕС.

Към края на първото тримесечие на 2023 г. степента на покритие на brutните необслужвани кредити и аванси в българската банкова система е на ниво от 81,6% при 77,6% тримесечие по-рано. По последни данни на ЕЦБ степента на покритие за европейските банки е 41,94% към четвъртото тримесечие на 2022 г.

Източник: БНБ, ЕЦБ, собствени изчисления

Източник: БНБ, собствени изчисления

Депозитите, привлечени от банките, продължават да нарастват. В края на март 2023 г. общата сума на депозитите в банковата система достига 118,868 млрд. лв., отбелязвайки годишен ръст от 13,1%. Спестяванията нарастват с по-бавен темп в сравнение с отчетения ръст от 14,3% на годишна база към края на декември 2022 г.

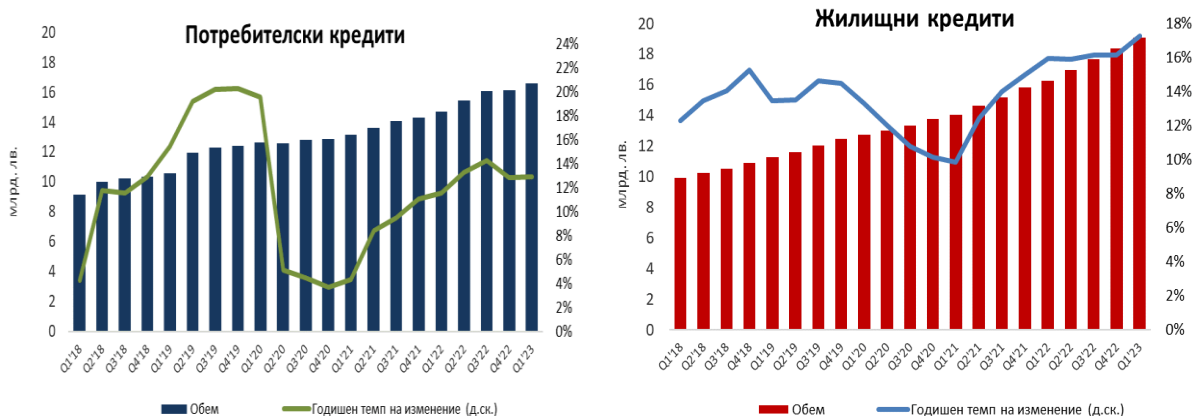
Източник: БНБ, собствени изчисления
Прогноза: БНБ, МФ

Кредити и депозити на домакинства

В края на първото тримесечие на 2023 г. обемът на потребителските кредити по данни от статистиката на управление „Банков надзор“ на БНБ възлиза на 16,58 млрд. лв. при 16,14 млрд. лв. към предходното тримесечие и 14,69 млрд. лв. година по-рано. През първото тримесечие на 2023 г. потребителските кредити нарастват с 2,78% на тримесечна и с 12,9% на годишна база.

По данни от статистиката на управление „Банков надзор“ на БНБ обемът на жилищни кредити се равнява на 19,07 млрд. лв. при 18,4 млрд. лв. в края на четвъртото тримесечие на 2022 г. и 16,26 млрд. лв. година по-рано. Ръстът е от 3,85% на тримесечна база и от 17,3% на годишна база.

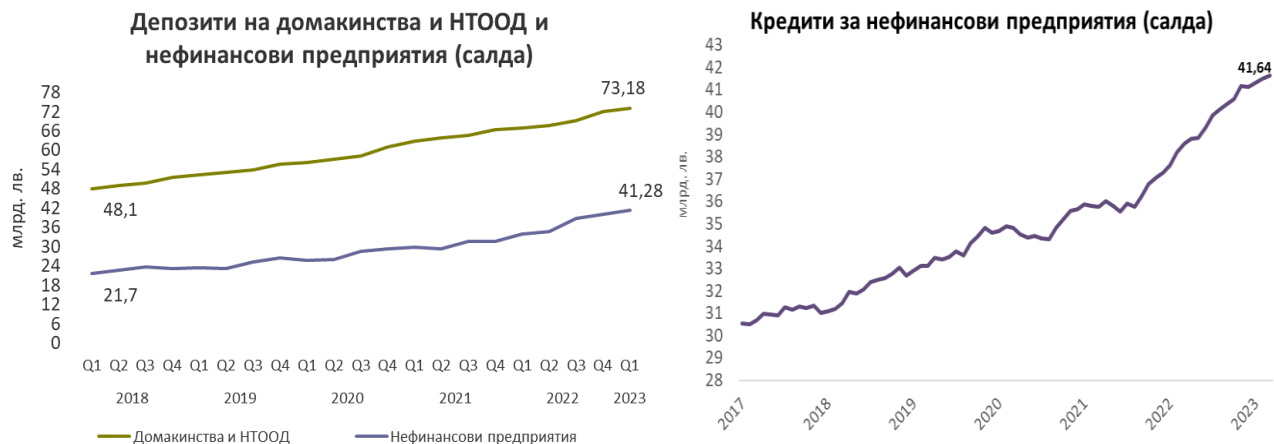

Източник: БНБ, управление „Банков надзор“, собствени изчисления

В края на първото тримесечие на 2023 г. общата сума на депозитите на сектор домакинства и НТООД нараства с 9,4% на годишна база при 8,3% годишен ръст в края на последното тримесечие на 2022 г. Размерът на привлечените депозити в сектор Домакинства и НТООД е 73,18 млрд. лв. (43,3% от прогнозния БВП), което представлява 61,6% от общата сума на депозитите в банковата система.

Кредити и депозити на нефинансови предприятия

Към 31 март 2023 г. общата сума на депозитите на нефинансовите предприятия се повишава с 21,6% на годишна база при ръст от 26,6% тримесечие по-рано. Депозитите на нефинансовите предприятия достигат 41,2 млрд. лв. По данни на паричната статистика на БНБ към края на първото тримесечие на 2023 г. кредитите за нефинансови предприятия нарастват с 7,2% на годишна база и достигат 41,64 млрд. лв. Ръстът на кредитите на нефинансови предприятия на тримесечна база е в рамките на 1,2%.

Източник: БНБ, Парична статистика

Лихвени проценти

Към края на първото тримесечие на 2023 г. се наблюдава увеличение на лихвените проценти по новодоговорените кредити и депозити за фирмите в левове и в евро.

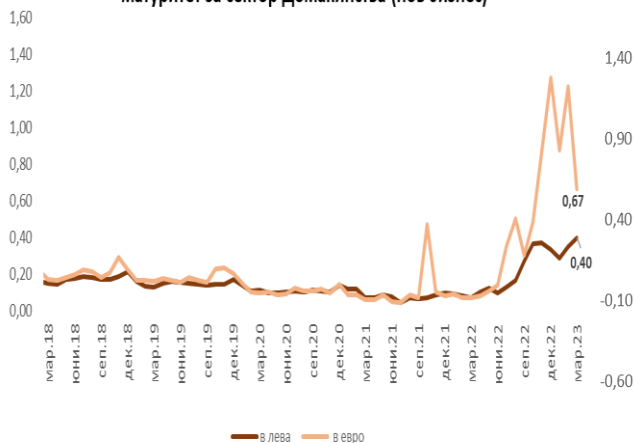
Лихвени проценти по депозити

Лихвените проценти при новите депозити с договорен матуритет в левове за домакинства продължават да нарастват, като към края на март 2023 г. достигат 0,4% (при 0,33% към края на декември 2022 г.). По новодоговорените депозити в евро се наблюдава съществен спад, като те достигат 0,67% към края на първото тримесечие на 2023 г. (1,27% към края на четвъртото тримесечие на 2022 г.) и те по-скоро се връщат към обичайните си нива.

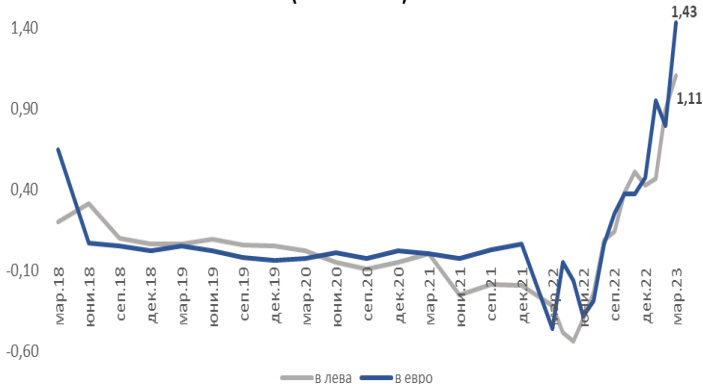
В края на първото тримесечие на 2023 г. средният лихвен процент по депозити с договорен матуритет за нефинансови предприятия в левове нараства от 0,43% до 1,11%, а по тези в евро се наблюдава повишение от 0,47% до 1,43%.

Средни лихвени проценти по депозити с договорен матуритет за сектор Домакинства (нов бизнес)

Средни лихвени проценти по депозити с договорен матуритет за сектор Нефинансови предприятия (нов бизнес)

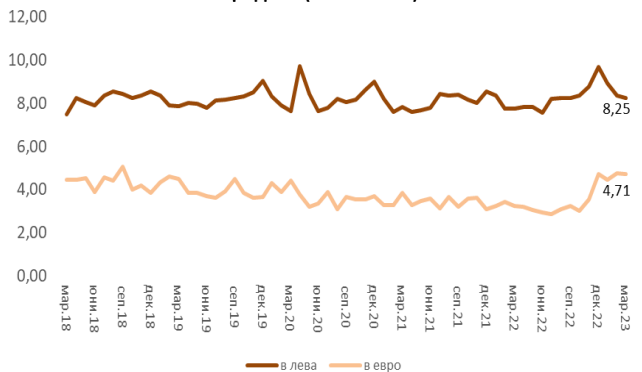

Източник: БНБ

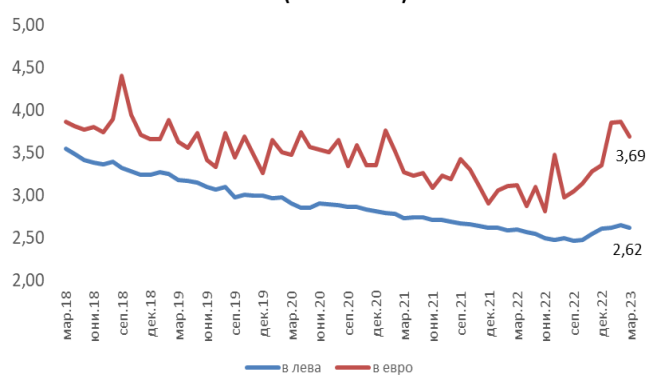
Лихвени проценти по кредити

В края на първото тримесечие на 2023 г. средният лихвен процент по жилищните кредити в лева нараства леко до 2,62% при 2,60% към края на предходното тримесечие. Средният лихвен процент по жилищните кредити в евро се повишава съответно от 3,35% към края на декември 2022 г. до 3,69% към края на март 2023 г.

Средни лихвени проценти по потребителски кредити (нов бизнес)

Средни лихвени проценти по жилищни кредити (нов бизнес)

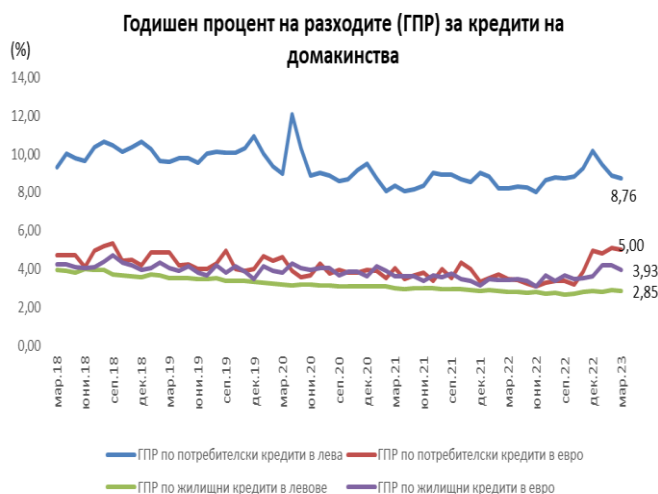
Източник: БНБ

Средният лихвен процент по потребителските кредити в левове се понижава от 9,65% към края на декември 2022 г до 8,25% към края на март 2023 г. В същото време средният лихвен процент по потребителските кредити в евро леко се повишава от 4,70% до 4,71%, колкото е в края на март 2023 г.

Годишният процент на разходите (ГПР), който освен лихвата включва и всички такси и комисиони, свързани с кредита, отбелязва лек спад към края на март 2023 г., като достига 2,85% в сравнение с 2,87% към края на декември 2022 г. за жилищните кредити в левове. ГПР по жилищните кредити в евро се повиша от 3,61% към края на декември 2022 г., като достига 3,93%. Нивото на ГПР при потребителските кредити в левове спада от 10,2% до 8,76%, а по тези в евро се наблюдава увеличение от 4,94% до 5,00%.

Средният лихвен процент по новоотпуснатите кредити за нефинансови предприятия в левове се увеличава от 3,12% към края на декември 2022 г. до 3,66% към края на първото тримесечие на 2023 г., а при евровите кредити се наблюдава увеличение от 3,92% до 4,83%. При фирмените кредити в долари средният лихвен процент спада от 8,01% към края на последното тримесечие на 2022 г. до 4,29% към края на първото тримесечие на 2023 г.

Източник: БНБ

Отказ от права (Disclaimer)

Този документ е предназначен само за информационни цели. Изготвен е от направление „Банкова политика и анализи“ на Асоциацията на банките в България на базата на материали и данни, публикувани от Националния статистически институт (НСИ), Евростат, Българска народна банка (БНБ), Министерството на финансите (МФ), Европейската централна банка (ЕЦБ), Европейския банков орган (ЕБО), Европейската комисия (ЕК), Международния валутен фонд (МВФ), Световната банка (СБ), Европейската банкова федерация (ЕБФ), Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Източник за снимките – pixabay.com.

Информацията в тази публикация е от общ характер. Тя не следва да се разглежда като препоръка за закупуване или продажба на финансови инструменти или ценни книжа и не е предложение или проспект по смисъла на Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), Закона за пазарите на финансови инструменти (ЗПФИ) или друг относим нормативен акт, в т.ч. и чуждестранен.

Нито Асоциацията на банките в България, нито нейните членове носят отговорност за точността или пълнотата на тази информация.

Всички исторически стойности, статистически данни и графики са актуализирани до 22 май 2023 г., включително освен ако не е посочено друго.

Представените гледни точки са тези, които преобладават към 22 май 2023 г.